

חצין בעצמות הירקאל-אמת ציאות

דמעה על קבר לא טרי

הלכתי להגניח זר פרחים על קברו של זכרון-עוריים אחד משלי, הנמצא בקבר בית הקברות המוסלמי על שפת הים בתל-אביב. באתי למקום כפי שאני רגיל לעשות לפעמים, ולא מצאתי את הקבר וגם לא את המצבה. במקום הקבר והמצבה היה עכשיו חור בקוטר של שני מטרים, ממולא חתיכות בטון, שברייפחים ואבני-כורכר מפוררות.

הסתכלתי סביבי וראיתי שאני לא בן יחיד כאן. כל הקברים בסביבה נעלמו ואינם, כמו ענפי העצים בערב חג הסוכות. רק למעלה, בראש הגבעה, עמד בית האבנים, זה שקוראים לו קבר עבדול נביא.

ניגשתי אל בית האבנים וראיתי שהמקום מסוככו גדר בגדר של רשת, ומוטית הי ברזל של הגדר צבועים במיניום אדום, וכל

את עיניו והוציא את ראשו החוצה ראה כיצד עומדים פועלים באפולולית השחר הי עולה והורסים בפטישים כבדים את המצבות והקברים.

כאשר שמעו הערבים של יפו שהורסים להם את בית הקברות לא האמינו בתחילה, מפני שלא תפסו מדוע צריך להרוס בית קברות כל כך מוקדם בבוקר, כשיש ממש ליה ואפשר לעשות את זה בגלוי לאור היום. בסוף החליטו שלושה תושבים - מוחמד אל-אסרוב, סלים בקר ומחמוד סבאג - לצאת ולראות בעצמם. קמו עם עלות השחר והגיעו למקום בשעה חמש לפנות בוקר, וראו שבאמת עומדים שם פועלים עם פטישים של 20 קילו ושוברים את הקברים. והפועלים, איך שראו את הבאים, תפסו מיד את הכלים ונמלטו בשני טדרים, שהאחד מהם מספרו 70755 והשני 13113.

כאשר ראו שלושה את זה, הבינו מיד שיש להם פה עסק עם מחללי קברים בודין.

הלך מוחמד הביתה, אך בלבו ניקר הספק. כיוון שניקר הספק, הלך לעורך-דין והעורך-דין אמר לו שראשית חכמה צריך למצוא מי הוא זה שהורס להם את בית הקברות. כיוון שלא ידעו את התשובה לשאלה הזאת, החליטו לצאת למחרת בבוקר ולשאול.

יצאו למחרת בבוקר והלכו לבית הקברות ומצאו שם את אותם הפועלים, הממתינים שיהיה באותה מלאכת ההריסה. שאל אותם העורך-דין, בשביל מי הם עושים את זה? סירבו לענות. ביקש מהם את שמותיהם. סירבו לתת. אחרי שחקר אותם וסירבו לענות, התחיל להתרגז. אמר לו אחד הפועלים: "למה אתה מתרגז? אם אתה רוצה לדעת, לך לראש העיר ושאל אותו. הוא היחידי היכול לתת לנו פקודות."

הלך העורך-דין לקוסוצקי, שהוא סגן מנהל מחלקת הנכסים בעירייה, אבל מצא אותו עסוק. אחרי שבכל זאת הצליח לספר לו בזה העניין, שלח אותו קוסוצקי לראש

העורך-דין ששום דבר לא עוזר, הגיש בקשה לבית המשפט שיצוה שיפסיקו ל-הרוס. על זה ענה משרד הפיתוח בצח הפקעה, שהפקיע את כל שטח בית הקברות לטובת הציבור, המדינה והמולדת, וכל העניין הפך להיות סובלידיציה.

עכשיו אני בא ושואל: בשביל מה עשו את כל זה? על זה לא עונים לי כלום, אבל אני יודע, כמו שכל אחד יודע, שכל זה עושים בשביל המלון היסטוריון שעומד לקום כאן ולכן היו צריכים לנקות את השטח וכדי שלא יבואו בטענות ש-מקפחים את המיעוט הערבי, עשו בראש הגבעה שמורת-טבע קטנה שבה מותר ל-מתים הערבים לחיות. את זה לא רק שהש-אירו לחיות, אלא אפילו תיקנו וצבעו לפי הוראות של דקרטור וזה יחס מיוחד, שאף בית קברות יהודי לא זכה לו עד היום.

כמובן שמעשה גדול כזה לא יכול להי-עשות מבלי לעורר הדים, ואמנם היו לזה הרבה הדים: קול קהיר שידר על השינויים

זהו קבר השייך עבדול נביא והקברים הסמוכים לו, שנשארו לפזיטה כשהם ממויידיים לכן ומטוויחים ומקושטים

שחלו בבית-הקברות המוסלמי בתל-אביב, וקול רבת-עומן הודיע, שגם הוא יעשה משהו לטובת בית הקברות היהודי בהר הזיתים, וגם הוא יעקור חלק מהמצבות ויטע במקומן עצים, לקראת ט"ו בשבט. יתכן (אם ימצא לזה תקציב), שייסיד גם את קבר רחל בכמה צבעי קשת.

זה ממש פלא איך שהתברר שיש הבנה במרחב השמי ושעמי ישראל וערב מצאו לשון משותפת. אם היו נותנים לזה להת-פתח אין לי ספק שזה היה מקרב את הלכבות, אלא שכאן נכנס פתאום הראשון לציון, הרב הראשי לישראל, יצחק נסים, שהקים קול מהאה על כוונות הירדנים להפוך את בית הקברות שבהר הזיתים לגן-עירויני. הרב הראשי אפילו לא הסתפק בזה ופנה במחתרו אל: "בעלי המצפון ושוחרי הצדק בעולם כולו להרים את מחאתם נגד העתל הנעשה לעמנו."

כה אמר טוסבראהינדי

יש הרבה אמונות תפלות וההגיון הצרופ הוא אחד מהן.

העיר, אבל ראש העיר היה בישיבה. בסוף בא פקיד ושאל את העורך-דין מה הוא רוצה? ענה לו העורך-דין שכל מה שהוא רוצה, זה שיפסיקו. אמר לו הפקיד שיו-ידעו לו את התשובה ונעלם, ויותר לא ראו אותו.

בינתיים המשיכו לא רק להרוס, אלא גם לגטוע. היה שם דבר כזה, שאחרי שהיו גומרים להרוס קבר, היה בא פועל ונטוע עץ, כמו שנאמר: "וכי תבואו אל הארץ ונטעתם."

אבל לילה אחד באו אלמונים ועקרו את כל העצים.

באותו זמן שעקרו את המצבות בצד אחד של בית-הקברות, באו פועלים אחי-רים וגדרו את הגדר סביב בית האבנים וצבעו שם את המצבות בסיד וטייחו ויש אומרים, שאפילו בנו כמה קברים חדשים, כמו שעושים בקנדה. היה מי שסיפר לי פעם, שבקנדה יש חוק, שכל מי שהורס קבר צריך לחפור קבר אחר במקומו, כדי לא להשאיר את הארץ שממה.

אם התסוככת הוזה עדיין לא מספיקה לכם, או הנה לכם המשך: כאשר ראה

העמידו את מחמוד סבאג לשמור על המקום, והשניים הנותרים הלכו למשטרה, להתלונן. הגיעו למשטרה הצפין ופנו אל השטר הי תרני מספר 4817, וסיפרו לו ששוברים את המצבות והורסים את הקברים. השוטר אמר להם שאין פה מה לראג, ושחזרו לבית-הקברות כי הניידת תגיע לשם מיד.

חזרו השניים לבית-הקברות והצטרפו ל-הכרם השלישי, וחיכו לניידת. אחרי שחיכו כשעתיים והניידת לא באה, חזרו למשטרה. השוטר אמר להם פתאום שהא לא יודע מכלום ושיחכו עד שיבוא הקצין.

חיכו עד שבא הקצין, וכשבא הקצין, נתן הוראת לגבות מהם עדת. גבו מהם את העדת ושלחו אותם הביתה. הלכו הי שלושה הביתה, אבל מוחמד אל-אסרוב הי ליש שכדאי לברר את העניין. פנה והלך לקצין הקשר שבין משרד הדתות והמעצמי המוסלמי, שקראים לו נאוי, וסיפר לו מה שקרה. הרים נאוי את שפ פרת הטלפון וטילפן לעיריית תל-אביב ושאל אותם כי-כעס: "איך זה קרה שנווד לערבים שהעיר-יה הורסת את בית הקברות?" מה היתה התשובה, איאפשר לדעת. אך בסופו של דבר שלח נאוי את מוחמד הביתה, ואמר לו שהכל יהיה בסדר.

המצבות בתוך השטח המגודר הזה בריאים ושלמים ובחלקם אפילו מסוידיים לכן ואחי-דים מהם מטוויחים ובתוך הטיח כתב מיי-שהו באצבעו: "כאן קבור עבד-אל-נאצר", וצייר פרצוף. הכל עשה רושם של מוחרם ותיקון בדק-הבית. אפילו בית האבנים הי גדול של עבדול נביא היה צבוע קצת בסיד כחול-כביסה, וגם עליו הוטפה יד נעלמה כל מיני משפטים בחרוזים ובפרוזה. על קיר אחד, ליד הדלת, היה כתוב: "יהי ירושלים העתיקה!" ועל הכחול של הקיר האחורי היה כתוב בגיר: "אבא של עבדלה נפל על הטרסה." וגם "דרורה וששון מחותנים."

כל זה, כאמור, היה בתוך הגדר הצבועה מיניום. מחוץ לגדר החגיגית היו כל הקבר-רים הרוסים וכל המצבות שבורות לחתיכות קטנות, כאילו עבר פה ארכה. זה היה מוזר ומשונה מאוד ולא טבעי, עד שהלכתי אצל השכנים הגרים בקירבת מקום ושאלתי אותם מה קרה פה לבית הקברות שלושת רבעיו נעלמו והרבע הנותר לבוש בגדי חג צבעוניים כמו לקראת פורים? על זה סיפר לי מישוה, שזה קרה לפני כמה שבועות, שפתאום התעוררו התושבים השכם בבוקר לקול הלמות פטישים ומקבות. מי שפקח